

УДК [378.016:7]:[378.147:7-051]
DOI: 10.31499/2307-4906.3.2025.340449

ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК РЕСУРС ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТВОРЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Ірина Красюк, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва, факультет мистецтв, художньо-графічне відділення, Криворізький державний педагогічний університет.

ORCID: 0000-0001-6718-739X

E-mail: polina2001irina@gmail.com

Вікторія Карпова, доктор філософії, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва, факультет мистецтв, художньо-графічне відділення, Криворізький державний педагогічний університет.

ORCID: 0000-0001-8383-2723

E-mail: karpova.vk.k@gmail.com

Людмила Щербакова, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва, факультет мистецтв, художньо-графічне відділення, Криворізький державний педагогічний університет.

ORCID: 0000-0001-8660-6115

E-mail: ludmila.kr.60@gmail.com

Стаття присвячена проблемі технологізації у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців творчих. Мета статті – з'ясувати сутність технологізації методики викладання спеціальних дисциплін в системі професійної підготовки та виявити її ресурсні можливості у формуванні творчих фахівців у сфері художньо-мистецької діяльності. Схарактеризовані методологічна основа, механізми, технології, технологічний інструментарій формування творчої особистості майбутніх фахівців творчих спеціальностей в сфері художньо-мистецької діяльності. Підкреслено, що оптимізація професійного становлення особистості майбутнього фахівця зумовлюється спрямованістю технологізації на розвиваючий характер професійної підготовки, технологізацію методики викладання спеціальних дисциплін. Актуальність теми зумовлена необхідністю підвищення технологічної грамотності студентів, що вимагає від фахівців творчих спеціальностей володіння теоретичними основами технологізації методики викладання спеціальних дисциплін. Зроблено висновок, що здатність студентів до використання освітніх технологій у ході вивчення курсу методики викладання спеціальних дисциплін позитивно впливає на творчий характер їх професійного становлення.

Ключові слова: професійна підготовка; методика викладання спеціальних дисциплін; художньо-мистецька діяльність; технологізація методики викладання; технології; інноваційні технології; інструментарій педагогічного дизайну; компоненти освітнього процесу; науково-методичне забезпечення.

TECHNOLOGIZATION OF TEACHING METHODS OF SPECIAL DISCIPLINES AS A RESOURCE FOR PROFESSIONAL GROWTH OF FUTURE SPECIALISTS IN CREATIVE SPECIALTIES

Iryna Krasiuk, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Fine Arts, Kryvyi Rih State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0001-6718-739X

E-mail: polina2001irina@gmail.com

Viktoriia Karpova, Doctor of Philosophy (PhD), Senior Lecturer, Department of Fine Arts, Faculty of Arts, Art and Graphic Department, Kryvyi Rih State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0001-8383-2723

E-mail: karpova.vk.k@gmail.com

Lyudmila Shcherbakova, Senior Lecturer, Department of Fine Arts, Faculty of Arts, Art and Graphic Department, Kryvyi Rih State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0001-8660-6115

E-mail: ludmila.kr.60@gmail.com

The article is devoted to the problem of technologization in the process of professional training of future creative specialists. The purpose of the article is to clarify the essence of technologization of the methodology of teaching special disciplines in the system of professional training and to identify its resource capabilities in the formation of creative specialists in the field of artistic activity. The methodological basis, mechanisms, technologies, and technological tools for the formation of the creative personality of future specialists in creative specialties in the field of artistic activity are characterized. It is emphasized that the optimization of the professional development of the personality of the future specialist is determined by the focus of technologization on the developing nature of professional training, technologization of teaching methods of special disciplines. The relevance of the topic is due to the need to increase the technological literacy of students, which requires specialists in creative specialties to possess theoretical foundations technologization of teaching methods of special disciplines. It was concluded that the ability of students to use educational technologies during the study of the course of teaching methods of special disciplines has a positive effect on the creative nature of their professional development.

Keywords: professional training; teaching methods for special disciplines; artistic activities; technologization of teaching methods; technologies; innovative technologies; pedagogical design tools; components of the educational process; scientific and methodological support.

В умовах постійних змін в сучасному житті та професійної праці, спрямованих на оновлення інформації, розроблення інноваційних технологій, підвищення складності усіх видів професійної діяльності і потреби в творчих кадрах, актуалізується роль вищої освіти як важливого фактору перетворення суспільства на демократичних основах в умовах його інформатизації і технологізації. Зростають вимоги і до особистості майбутнього фахівця, його готовності до творчої діяльності, накопичення досвіду у вигляді побудованої системи предметних знань і вмінь (фундаментальних, прикладних, професійних), але цього недостатньо в сучасних умовах.

Потреба в системі знань, які є теоретичною основою професійного становлення особистості, зумовлює необхідність їх перетворення інструмент рішення практичних професійних завдань. Не випадково А. Meletsinek стверджує, що в умовах технологічної

освіти виникає об'єктивна необхідність оновлення змісту підготовки фахівців, необхідність використання інноваційних технологій, які забезпечують структурування навчальних дисциплін на процесуальній основі, а також перенесення умінь когнітивного характеру з однієї сфери в іншу [18]. Методичний аспект професійної підготовки перетворює студентів у суб'єктів художньо-мистецької діяльності. У зв'язку з цим, набуває практичної значущості оптимізація методики викладання спеціальних дисциплін в особистісному і психологічному розвитку студентів на основі оволодіння ними умінь перетворювати знання в практичні дії вирішення професійних проблем, удосконалення свого професійного становлення в системі професійної підготовки до художньо-мистецької діяльності.

Підвищення ефективності впливу методики викладання спеціальних дисциплін на розвиток творчих здібностей майбутніх фахівців, їх здатності до нестандартної художньо-мистецької діяльності зумовлює пошук нових ресурсів її оптимізації в умовах технологічної вищої освіти.

Проблеми оптимізації підготовки професійної підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей і технологізації професійної діяльності, виявлення її можливостей як ресурсу забезпечення якості освіти в умовах закладу вищої освіти були і є предметом дослідження багатьох вчених (Н. Волкової [2], Л. Мартинець [7], Л. Кондрашової [5], М. Слюсаренко [12], Н. Чувасової [13] та ін.). Л. Кондрашова розглядає технологізацію як модель професійної підготовки, в якій ставиться мета й досягається конкретний результат – саморозвивальна особистість фахівця – засобом застосування різноманітних видів, форм, методів навчання [5]. На думку Н. Волкової, технологізація підготовки майбутніх фахівців до нестандартної професійної діяльності передбачає тісний зв'язок основних компонентів освітнього процесу: єдність інформаційної й процесуальної сторін, мотивації й активізації пізнавальної діяльності студентів, співпрацю та співтворчість викладачів і студентів [2, с. 136].

Науковий інтерес представляють студії вітчизняних учених, присвячені обґрунтуванню теоретико-методичних основ технологізації освітнього процесу (В. Биков [1], Т. Десятов [3], М. Кондрашов [4] та ін.). Окремі вчені з'ясували необхідність відповідності підготовки майбутніх фахівців до європейських стандартів на основі використання інноваційних технологій (А. Кучерявий [6], О. Рацул [10], М. Роганов [11] та ін.). Низку праць зарубіжних вчених присвячено: теоретико-методологічним основам професійної освіти, пошуку резервів підвищення її якості (V. Austin [14], D. Ripley [15], Y. Gyawali [16], H. Collins [17] та ін.).

Аналіз наукової літератури свідчить про актуальність проблеми технологізації професійної підготовки, виявлення її можливостей як важливого ресурсу підвищення рівня професіоналізму майбутніх фахівців, пошуку шляхів її оптимізації в умовах технологічної освіти. Серед цих проблем зростає актуальність дослідження методичного аспекту професійної підготовки як важливого ресурсу підвищення якості впливу її на розвиток творчих здібностей, нестандартних дій, здатності до саморозвитку й самопізнання майбутніх фахівців творчих спеціальностей.

Отже, зміст сучасної вищої освіти в нових соціально-економічних умовах має бути спрямований на формування творчої особистості фахівця різних сфер професійної діяльності, особливо фахівців творчих спеціальностей. Не випадково Л. Кондрашова відмічає, що сьогодні виникають нові вимоги до особистості, яка повинна володіти

здібностями розуміння ситуацій, що виникають, синтезувати нові знання, володіти способами творчої діяльності, бути готовою до самовизначення та самореалізації в системі відносин «людина – світ» [5]. Тому одним із важливих завдань вищої освіти є пошук необхідних ресурсів в гармонізації методики викладання спеціальних дисциплін з технологізацією процесу оволодіння нею майбутніми фахівцями, реалізацією змістовно-процесуального підходу як основи перетворення студентів в активних суб'єктів їх професійного становлення.

Мета статті – з'ясувати сутність технологізації методики викладання спеціальних дисциплін в системі професійної підготовки та виявити її ресурсні можливості у формуванні творчих фахівців у сфері художньо-мистецької діяльності.

Особливо актуальною постає проблема оптимізації методичної підготовки студентів в системі викладання методики спеціальних дисциплін й набуття досвіду в сфері художньо-мистецької діяльності, технолого-методичної спрямованості. Актуальності набувають питання теоретичного обґрунтування і практичного втілення концептуальних положень і практичних розробок щодо формування творчої особистості майбутнього фахівця, здатного до здійснення художньо-мистецької діяльності на принципах технологізації методичної підготовки. Проблема, яка пов'язана, з одного боку, з соціально-професійною потребою в оновленні методологічних підходів і принципів до методичної підготовки фахівців, з іншого – із забезпеченням взаємозв'язку художньо-мистецького і методичного (технологічного-методичного) компонентів у системі вищої освіти, потребує цілісного осмислення й теоретичного обґрунтування.

Оптимізація викладання методики спеціальних дисциплін зумовлена розробленням концептуальних положень по двох аспектів: 1) реалізації її спрямованості на збагачення творчого потенціалу майбутніх фахівців; 2) технологізації процесу засвоєння методичних знань як фактору формування творчої особистості.

Концептуальні положення оптимізації методики викладання спеціальних дисциплін у формуванні творчої особистості майбутнього фахівця творчих спеціальностей засобами її технологізації об'єднує у своєму змісті основні напрямки: а) конкретизацію мети й завдань, оновлення змісту методики викладання спеціальних дисциплін; б) наявність набору процедур, способів й засобів, що забезпечують організацію і реалізацію оволодіння методикою викладання спеціальних дисциплін як фактору впливу на формування творчої особистості майбутнього фахівця; в) оволодіння раціональними способами використання різних технологій, що організують студентів на творчу художньо-мистецьку діяльність в умовах технологічної освіти; г) створення технолого-методичної бази навчання методики викладання спеціальних дисциплін як важливого ресурсу формування творчої особистості в системі професійної підготовки, та своєчасної підтримки студентів у ході набуття і закріплення теоретичних основ і методики викладання спеціальних дисциплін на принципах технологізації освітнього процесу.

Реалізація цих напрямків регулює цілеспрямовану, систематичну організацію технолого-методичної підготовки майбутніх фахівців творчих спеціальностей в умовах закладу вищої освіти. Технолого-методична підготовка до художньо-мистецької діяльності – це систематичний, цілеспрямований і організований процес формування творчої особистості майбутнього фахівця в сфері образотворчого мистецтва й динаміки рівнів його професійного зростання.

Досягненню цільової спрямованості методики викладання спеціальних дисциплін

відповідає пошук способів структурування її змісту на принципах технологізації професійної підготовки, реалізації дидактичної взаємодії в системі «викладач – студенти». «Технологізація як освітня парадигма об'єднує різні види навчальної діяльності і реалізується за допомогою різноманітних технологій та передбачає наявність моделі освітнього процесу» [12, с. 195]. Технологізація є важливим структурним елементом системи професійної підготовки, в якій ставиться мета й досягається конкретний результат – формування творчої особистості засобом застосування різноманітних форм, методів, засобів навчання на основі взаємодії викладача і студентів у процесі оволодіння змістом навчальних дисциплін.

У процесі технологізації викладання методики спеціальних дисциплін особливу роль відіграє спрямованість дій викладача на інтереси, відношення студентів й способи реагування на їх потреби, які є умовою ефективного впливу технологізації на професійне зростання майбутніх фахівців творчих спеціальностей. В. Приходько і М. Приходько пов'язують продуктивність технологічної діяльності з такими уміннями, як відчувати і підтримувати зворотний зв'язок у комунікації, керувати собою – психічним станом, тілом, голосом, мімікою та ін. [9, с. 26]. Інструментом технологізації підготовки майбутніх фахівців до реалізації художньо-мистецької діяльності є різноманітні технології. На думку Н. Волкової, технології – це область професійної підготовки майбутніх фахівців, продуктивність якої пов'язана з розвинутим мисленням, креативністю, пізнавальною активністю, володінням педагогічною технікою [2, с. 144].

Ми розглядаємо технологію як комплекс інструментів й методичних технік активізації технолого-методичних дій студентів, що актуалізують потребу в оволодінні засобами, формами й методами їх професійного становлення у ході професійної підготовки, побудованої на принципах технологізації освіти. Застосування різних технологій у курсі методики викладання спеціальних дисциплін стимулює створення і реалізацію індивідуальних освітніх траєкторій професійного становлення студентів як цілеспрямованих програм підготовки до досягнення запланованих цілей в умовах технологізації методичного процесу згідно з їх можливостями, здібностями, ціннісними орієнтаціями й установками на забезпечення позитивної динаміки рівнів їх творчого зростання. Цю позицію поділяють Н. Волкова, відмічаючи, що застосування освітніх технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців стимулює створення й реалізацію індивідуальних траєкторій програм згідно можливостей студентів [2, с. 146] і М. Кондрашов пояснює, що освітні технології не фіксують результат підготовки як досвід реалізації способу дій, а й акцентують зусилля на самостійності і активності дій студентів з досягнення запланованого результату [4, с. 54].

Технології є важливим ресурсом професійного зростання майбутніх фахівців творчих спеціальностей. Вони при раціональному використанні у методичній підготовці доводять до значних змін в освітній практиці, тенденціями якої є:

- оновлення змісту методики викладання, поглиблення її технологічних засад відповідно до вимог технологічної освіти;
- модернізація науково-методичної бази і технологічного інструментарію педагогічного дизайну методичного процесу на принципах його технологізації;
- збагачення творчого потенціалу студентів за рахунок використання різноманітних технологій;
- закріплення установки на технологізацію методики викладання спеціальних

дисциплін з метою професійного зростання майбутніх фахівців творчих спеціальностей.

Продуктивність використання технологій в процесі вивчення курсу методики викладання спеціальних дисциплін зумовлює систематичну роботу студентів по оволодінню активними формами і методами, інструментарієм педагогічного дизайну, які є основою їх технологічних дій, й впливають на становлення професійної позиції студента, збагачення творчого потенціалу. У плані ефективності технологізації методики викладання спеціальних дисциплін практичну значущість має технологія професійного зростання майбутніх фахівців творчих спеціальностей, оволодіння якою має етапний характер. Це підтверджено результатами інших дослідників. М. Кондрашов підтверджує, що технологізація підготовки майбутніх учителів до практичної діяльності, як системний процес, впливає на всі сторони підготовки – від її змісту до методичних аспектів, створення емоційно сприятливого клімату, задоволення інтересів і потреб викладача і студентів [4, с. 262].

Технології методики викладання спеціальних дисциплін в системі підготовки майбутніх фахівців до художньо-мистецької діяльності зумовлюють необхідність науково-методичного забезпечення курсу методики викладання спеціальних дисциплін, як цілісної динамічної системи, спрямованої на методичну підготовку, розвиток професійної компетентності особистості, орієнтованої на отримання студентами методичних знань і перетворення їх в інструмент практичних дій [8, с. 226]. Ця система передбачає наявність ресурсного забезпечення:

- ступеня підготовленості викладачів до реалізації принципів системно-розумового, культурологічного, змістовно-процесуального підходів до технологізації методичного процесу; якісного володіння теорією й методикою художньо-мистецької діяльності; досвідом формування творчої особистості майбутніх фахівців;

- нормативно правового забезпечення технологій, які спрямовані на створення умов для становлення професійної позиції студентів, орієнтації не тільки на передачу методичних знань, а й на суб'єктність методичної підготовки, коли кожен її учасник має можливість виразити власну точку зору, вільного вибору раціональних способів і шляхів вирішення професійних проблем, відслідкування власного професійного зростання й оцінки досягнутих результатів;

- матеріально-методичного обладнання, яке передбачає наявність методичних комплексів; набір різних типів індивідуальних групових і колективних завдань, творчих робіт, проєктів, презентацій, виставок тощо.

Ефективність науково-методичного забезпечення технологізації методики викладання спеціальних дисциплін зростає, коли воно орієнтовано на:

- осмислення цілі і завдань художньо-мистецької діяльності за допомогою техніки схематизації;

- використання інструментарію педагогічного дизайну і методичних матеріалів як орієнтованої основи художньо-мистецької діяльності;

- вибір раціональних форм і методів, що активізують креативні й рефлексивні дії студентів, їх творчість в художньо-мистецькій сфері.

Раціональне використання науково-методичного забезпечення в процесі викладання методики спеціальних дисциплін позитивно впливає на активізацію професійної позиції студентів шляхом постановки: питань для прояву рефлексивних дій; завдань на перетворення методичних знань в інструмент практичних дій; індивідуальних

завдань, стимулюючих їх творче зростання; технік для самодіагностики професійних якостей, створення програм методики викладання спеціальних дисциплін, яка передбачає цільне уявлення про ціль, завдання, кінцевий продукт й характер методичного аспекту художньо-мистецької діяльності в умовах технологізації освітнього процесу.

Реалізація програми методики викладання спеціальних дисциплін має етапний характер й об'єднує в своїй структурі: мету – виявлення проблемного поля художньо-мистецької діяльності майбутніх фахівців творчих спеціальностей в рамках технологізації методики викладання й взаємозв'язок етапів її реалізації:

- рефлексія – створення атмосфери емоційно-позитивного клімату, установки на співпрацю і співтворчість;
- інформування про теоретичні засади технологізації методичного процесу в системі професійної підготовки майбутніх фахівців творчих спеціальностей до художньо-мистецької діяльності;
- робота по оволодінню різноманітними технологіями методичного процесу в системі професійної підготовки до художньо-мистецької діяльності;
- презентація досвіду використання різних технологій при вирішенні професійних проблем;
- робота з теоретичним матеріалом про шляхи і способи вдосконалення технолого-методичного багажу майбутніх фахівців творчих спеціальностей;
- анкетування, тестування з метою збору інформації про професійне становлення студентів засобами технологізації методики викладання спеціальних дисциплін;
- підведення результатів у формі круглого столу на тему: «Проблема технологізації методичного аспекту художньо-мистецької діяльності як ресурсу професійного зростання майбутніх фахівців творчих спеціальностей» (обмін поглядами, уявленнями, оцінками власних дій у сфері технологізації методики викладання спеціальних дисциплін, обмін досвідом);
- завдання для самостійної роботи – розроблення есе на тему: «Проблемне поле особистісного зростання в умовах технологізації методичної підготовки до художньо-мистецької діяльності».

Реалізація програми професійної підготовки студентів спрямована на проєктування розвиваючого технолого-методичного середовища, оновлення змісту методичного матеріалу, накопичення досвіду методичної роботи на принципах її технологізації, оволодіння різноманітними технологіями для створення запланованого освітнього продукту.

Основними етапами реалізації програми технологізації професійної підготовки майбутніх фахівців творчих спеціальностей є:

- самоаналіз можливостей, здібностей до художньо-мистецької діяльності (контури індивідуальної програми творчого розвитку особистості);
- проєктування цілі, завдань удосконалення здатності до творчої художньо-мистецької діяльності (конкретизація цілі і завдань розвитку власних можливостей і здібностей до творчих дій в сфері методичної діяльності);
- оволодіння технолого-методичними знаннями при вивченні методики викладання спеціальних дисциплін (засвоєння фундаментальних знань методики і технології роботи над собою, перетворення теоретичних і технологічних знань в

інструмент практичних дій);

- вибір раціональних форм і методів для досягнення запланованих результатів (для реалізації технологічного аспекту власного творчого зростання у сфері художньо-мистецької діяльності);

- реалізація індивідуального проєкту розвитку творчого потенціалу засобами технологічного інструментарію педагогічного дизайну (основа стратегічних і тактичних планів його реалізації, закріплення різних умінь і навичок творчих дій, оволодіння техніками творчої методичної роботи);

- презентація й експертиза проєкту (знання про типи експертизи, технологій, технік розуміння, емпатії, критичного мислення, творчого уявлення, рефлексії);

- підсумкова конференція «Рефлексія замислу, продукту й результату про професійне зростання особистості в умовах технологізації методичного процесу в системі закладу вищої освіти».

В умовах ступеневої підготовки майбутніх фахівців творчих спеціальностей (бакалаврів і магістрів) необхідно акцентувати увагу на двох рівнях: 1) оволодіння нормативним курсом методики викладання спеціальних дисциплін в логіці розвиваючої парадигми; 2) фундаменталізації методичної підготовки, спрямованої на активізацію творчої позиції майбутніх фахівців відносно їх власного професійного становлення. При цьому важливо використання ресурсів гармонізації особистісно розвиваючого навчання з його технологізацією, з обліком специфіки кожного ступеня підготовки до реалізації методичного аспекту художньо-мистецької діяльності, на принципах приємності, ускладнення завдань і змісту, засобів та характеру професійної діяльності.

Важливою частиною методичної підготовки є педагогічна практика, завдання якої спрямовані на: ознайомлення зі станом розвиваючого технолого-методичного середовища; вивчення основних напрямків використання технологічних засобів у технологізації освітнього процесу; набуття досвіду використання різних технологій у викладанні предметних знань; включення у процес викладання курсу методик спеціальних дисциплін студентів як активних суб'єктів технологізації цього процесу. На закріплення методичних прийомів позитивно впливають вебінари. Усі учасники вебінару можуть обмінюватися думками, ставити питання, демонструвати різні методичні матеріали з використанням технологічного інструментарію. Використання інноваційних технологічних засобів, освітніх технологій створює емоційно сприятливе середовище для професійного становлення майбутніх фахівців творчих спеціальностей в умовах технологізації методичної підготовки, практико-орієнтованої на формування творчої особистості.

Унаслідок узагальнення основних положень можна стверджувати, що оптимізація курсу методики викладання спеціальних дисциплін на принципах технологізації реалізується за рахунок розроблення і реалізації концептуальних засад в практиці закладу вищої освіти у спеціально створених педагогічних умовах.

Таким чином, аналізуючи тенденції розвитку вищої освіти, підсумовуючи досвід вітчизняних та зарубіжних науковців, можемо зробити висновок, що успішне професійне становлення майбутніх фахівців творчих спеціальностей в умовах професійної підготовки можливе при використанні ресурсів гармонізації методики викладання спеціальних дисциплін засобами технологізації. Розуміння специфіки курсу методики викладання спеціальних дисциплін як важливого ресурсу розвитку творчого потенціалу

майбутніх фахівців за допомогою різних технологій і використання технологічно-методичного інструментарію зумовлює необхідність перегляду та оновлення існуючих програм і методик навчання спеціальних дисциплін, які б могли задовольнити потреби сучасної технологічної освіти.

Обґрунтовані напрямки технологізації методики викладання спеціальних дисциплін не вичерпують всієї різноманітності питань, що пов'язані з оптимізацією професійної підготовки в умовах технологічної освіти. Подальші наукові розвідки потребують оновлення науково-методичного забезпечення професійної підготовки відповідно до нових парадигм вищої освіти в умовах її двоступеневої системи (бакалавріату і магістратури), взаємодії з врахуванням специфіки цілі, змісту методики і технології на кожному етапі формування майбутніх фахівців творчих спеціальностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Биков В. Ю. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України. *Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку* : матеріали методол. семінару НАПН України 4 квітня 2019 р. / за ред. В. Г. Кременя, О. І. Ляшенка. Київ, 2019. С. 20–26.
2. Волкова Н. В. Підготовка майбутніх інженерів-педагогів до професійної діяльності у галузі харчових технологій: теоретико-методичний аспект: монографія. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2024. 320с.
3. Десятов Т. М. Стратегії та інноваційні технології організації освітнього процесу в закладах вищої освіти в умовах непередбачених викликів. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*. Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2020. № 2. С. 5–10.
4. Кондрашов М. М. Управління якістю підготовки майбутніх учителів до успішної професійної діяльності: теоретико-методичний аспект: монографія. Черкаси, 2019. 458 с.
5. Кондрашова Л. В. Концептуальна модель технології підготовки до професійної діяльності в системі дидактичної взаємодії «викладач – студент». *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 107. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. С. 1–20.
6. Кучерявий А. О. Технологічні особливості розробки дистанційних навчальних курсів у вищому військовому навчальному закладі. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*. 2018. № 2. С. 62–68.
7. Мартинець Л. А. Управління освітнім середовищем професійного розвитку вчителів у загальноосвітньому навчальному закладі : монографія. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2017. 408 с.
8. Павлик О. А. Формування методичної культури викладача економіки: теоретико-методичний аспект: монографія. Кривий Ріг: вид. Р. А. Козлова, 2016. 472с.
9. Приходько В. М., Приходько М. І. Комунікативна компетентність керівника навчального закладу як підґрунтя професійної культури спілкування. *Управління школою*. 2017. № 28–30 (544–546). С. 25–30.
10. Рацул О. А. Сучасні підходи використання інформаційних технологій майбутніми соціальними педагогами. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Кропивницький : РВВ КДПУ ім. Винниченка, 2017. Вип. 150. С. 103–107.
11. Роганов М. М. Технологічна культура в педагогічній освіті. *Витоки педагогічної майстерності*. 2015. Вип. 16. С. 244–250.
12. Слюсаренко М. А. Формування технологічної культури майбутніх учителів природничих дисциплін: теоретико-методичний аспект: монографія. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2024. 396с.
13. Чувасова Н. О. Теоретичні і методичні засади розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів хімії та біології у вищих навчальних закладах : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Черкаси, 2017. 531 с.
14. Austin Vance L. Effective Behaviors Employed by Successful Teachers of Students with Learning and Emotional Challenges. *Paving the Pathway for Educational Success: Effective Classroom Strategies for Students with Learning Disabilities*, 2018. 109 p.
15. Ripley Dale. The Successful Teacher's Survival Kit : 83 Simple Things that Successful Teachers Do to

- Thrive in the Classroom. Rowman & Littlefield, 2018. 240 p.
16. Gyawali Y. P. Engaging learners in the Google classroom: A reflection of an English teacher. *ELT Choutari*. 2021. URL: <https://eltchoutari.com/2021/07/engaging-learners-in-the-google-classroom-a-reflection-of-an-english-teacher/>
17. Hilary Collins. Creative Research The theory and practice of research for the creative industries. NY: AVA Publishing, 2010. 208 p.
18. Meletsinek A. Inzhenerna pedahohika. Praktyka peredachi tekhnichnykh znan. Niu York : Springer Wien, 2000. 239 s.

REFERENCES

1. Bykov, V. YU. (2019). Tsyfrova transformatsiya suspil'stva i rozvytok komp'yuterno-tekhnologichnoyi platformy osvity i nauky Ukrayiny. Informatsiyno-tsyfrovyi osvityniy prostir Ukrayiny: transformatsiyni protsesy i perspektyvy rozvytku : materialy metodol. seminaru NAPN Ukrayiny 4 kvitnya 2019 r. / za red. V. H. Kremenya, O. I. Lyashenka. Kyiv [in Ukrainian].
2. Volkova, N. V. (2024). Pidhotovka maybutnikh inzheneriv-pedahohiv do profesiynoyi diyal'nosti u haluzi kharchovykh tekhnolohiy: teoretyko-metodychnyy aspekt: monohrafiya. Ternopil': FOP Osadtsa YU.V., 320 s. [in Ukrainian].
3. Desyatov, T. M. (2020). Stratehiyi ta innovatsiyni tekhnolohiyi orhanizatsiyni osvitynoho protsesu v zakladakh vyshchoyi osvity v umovakh neperedbachenykh vyklykiv. Visnyk Cherkas'koho universytetu. Seriya: Pedahohichni nauky. Cherkasy : CHNU imeni Bohdana Khmel'nyts'koho, № 2. S. 5–10 [in Ukrainian].
4. Kondrashov, M. M. (2019). Upravlinnya yakystyu pidhotovky maybutnikh uchyteliv do uspishnoyi profesiynoyi diyal'nosti: teoretyko-metodychnyy aspekt: monohrafiya. Cherkasy, 458 s. [in Ukrainian].
5. Kondrashova, L. V. (2012). Kontseptual'na model' tekhnolohiyi pidhotovky do profesiynoyi diyal'nosti v systemi dydaktychnoyi vzayemodiyi "vykladach – student". Naukovi zapysky. Seriya : Pedahohichni nauky. Vyp. 107. Kirovohrad: RVV KDPU im. V. Vynnychenka, S. 1–20 [in Ukrainian].
6. Kucheryavyy, A. O. (2018). Tekhnologichni osoblyvosti rozrobky dystantsiynykh navchal'nykh kursiv u vyshchomu viys'kovomu navchal'nomu zakladi. Visnyk Cherkas'koho universytetu. Seriya : Pedahohichni nauky. № 2. S. 62–68 [in Ukrainian].
7. Martynets', L. A. (2017). Upravlinnya osvitynim seredovyschem profesiynoho rozvytku vchyteliv u zahal'noosvitynomu navchal'nomu zakladi: monohrafiya. Vinnytsya : TOV "Niland LTD", 408 s. [in Ukrainian].
8. Pavlenko, O. O. (2016). Formuvannya metodychnoi kultury vykladacha ekonomiky: teoretyko-metodychnyy aspekt: monohrafiya. Kryvyi Rih: R. A. Kozlov [in Ukrainian].
9. Prykhod'ko, V. M., Prykhod'ko, M. I. (2017). Komunikatyvna kompetentnist' kerivnyka navchal'noho zakladu yak pidgruntya profesiynoyi kul'tury spilkuвання. Upravlinnya shkolyu. №28-30, (544-546), 25-30 [in Ukrainian].
10. Ratsul, O. A. (2017). Suchasni pidkhody vykorystannya informatsiynykh tekhnolohiy maybutnimy sotsial'nymy pedahohamy. Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky. Kropyvnyts'ky: RVV KDPU im. Vynnychenka, Vyp. 150. S. 103–107 [in Ukrainian].
11. Rohanov, M. M. (2015). Tekhnologichna kul'tura v pedahohichniy osviti. Vytoky pedahohichnoyi maysternosti. Vyp. 16. S. 244–250 [in Ukrainian].
12. Slyusarenko, M. A. (2024). Formuvannya tekhnologichnoyi kul'tury maybutnikh uchyteliv pryrodnychkh dystsyplin: teoretyko-metodychnyy aspekt: monohrafiya. Ternopil': Osadtsa YU.V., 396s. [in Ukrainian].
13. Chuvasova, N. O. (2017). Teoretychni i metodychni zasady rozvytku tvorchoho potentsialu maybutnikh uchyteliv khimiyi ta biolohiyi u vyshchykh navchal'nykh zakladakh: dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04. Cherkasy, 531 s. [in Ukrainian].
14. Austin, Vance L. (2018). Effective Behaviors Employed by Successful Teachers of Students with Learning and Emotional Challenges. *Paving the Pathway for Educational Success: Effective Classroom Strategies for Students with Learning Disabilities*, 109 p.
15. Ripley, Dale. (2018). The Successful Teacher's Survival Kit: 83 Simple Things that Successful Teachers Do to Thrive in the Classroom. Rowman & Littlefield, 240 p.
16. Gyawali, Y. P. (2021). Engaging learners in the Google classroom: A reflection of an English teacher. *ELT Choutari*. URL: <https://eltchoutari.com/2021/07/engaging-learners-in-the-google-classroom-a-reflection-of-an-english-teacher/>

- reflection-of-an-english-teacher/
17. Hilary, Collins. (2010). Creative Research The theory and practice of research for the creative industries. NY: AVA Publishing, 208 p.
18. Meletsinek, A. (2000). Inzhenerna pedahohika. Praktyka peredachi tekhnichnykh znan. Niu York: Springer Wien, 239 s.